

Naar een technologiebestendige WGBO

Prof. mr. Corrette Ploem

Dr. Marieke Bak

Opzet

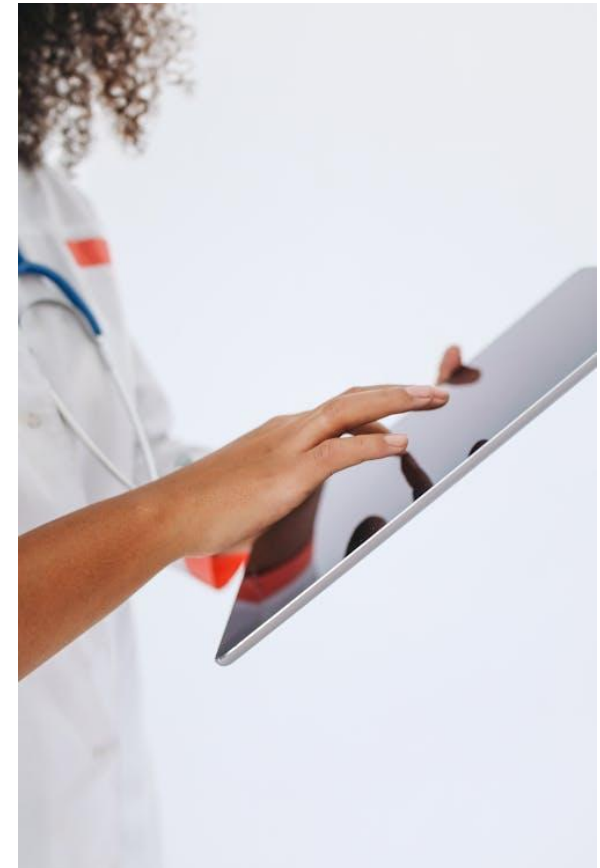
1. Technologische ontwikkelingen
2. Vanwege technologie
aanpassing van WGBO
gewenst?
 - *Informed consent*
 - *Zeggenschap over eigen
gegevens en lichaamsmateriaal*
 - *Goed hulpverlenerschap*
3. Conclusie

1. Technologische ontwikkelingen

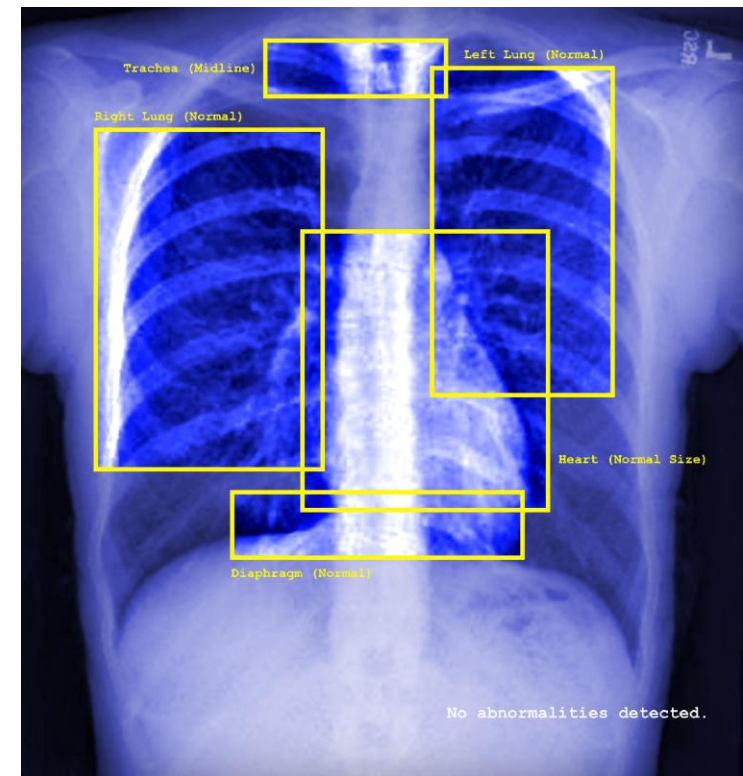
Digitalisering en zorg op afstand

- Elektronische gegevensuitwisseling via netwerken en platforms, PGO's
- Videoconsult, monitoring op afstand
- Wearables en apps: persoonlijke mobiele apparaten, zoals smartwatch (vele functies)

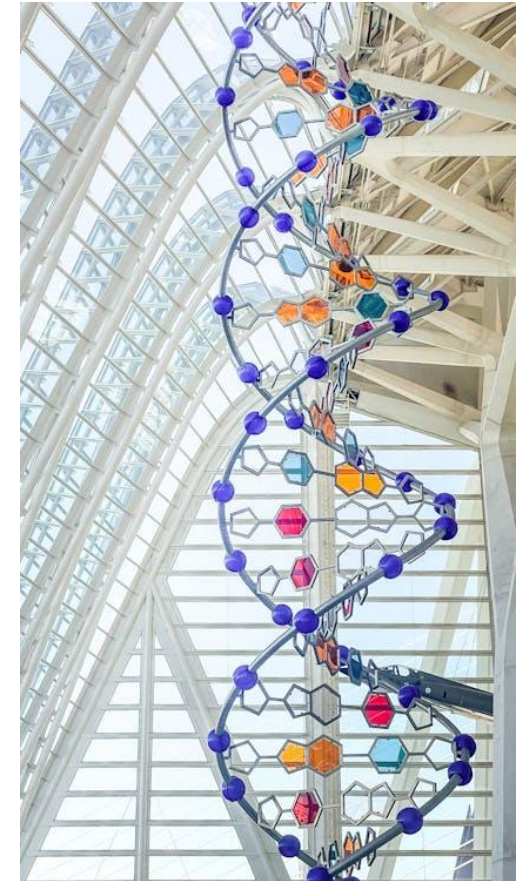
Artificiële intelligentie, chatbots en robots

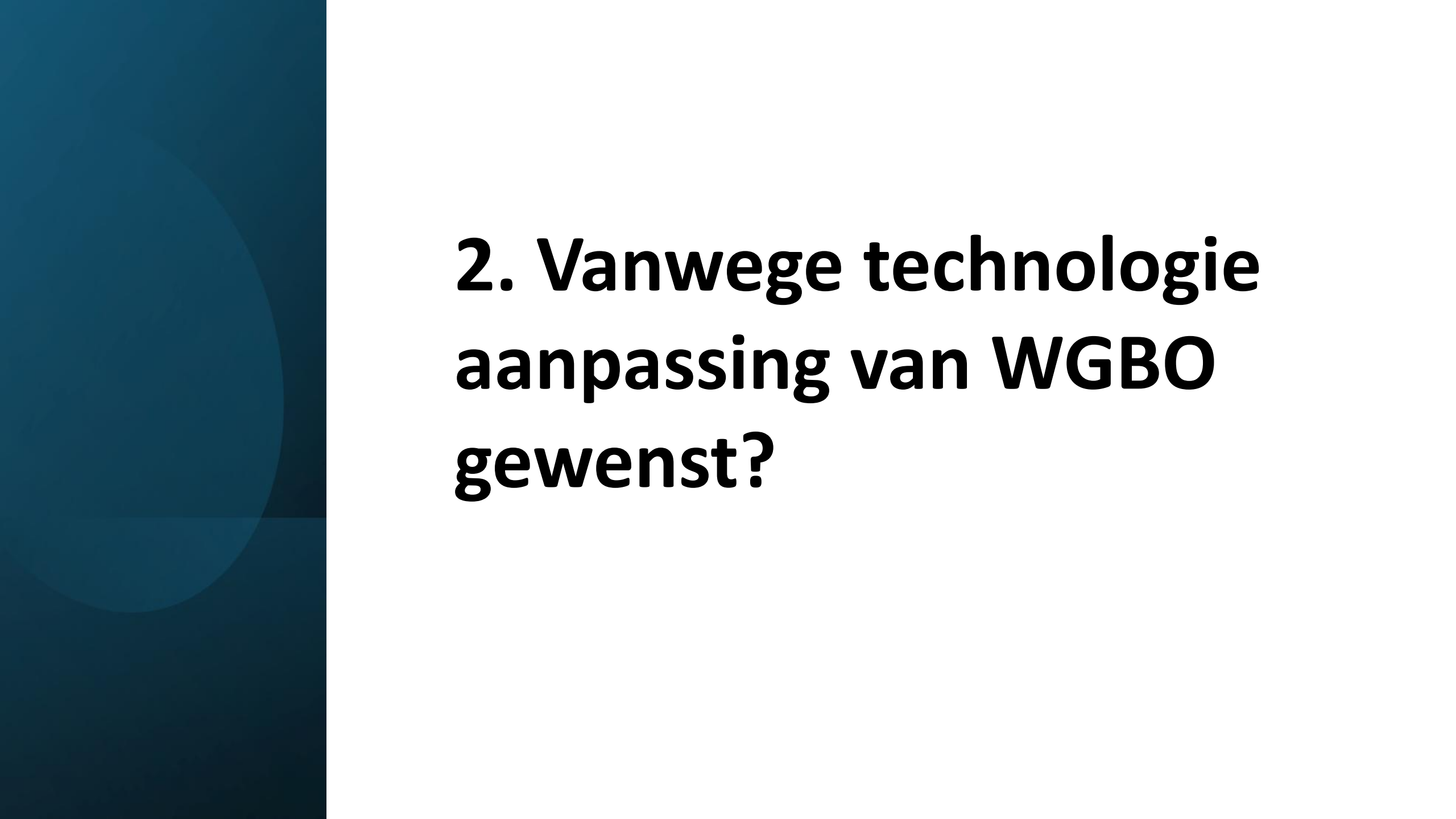
- AI: Software die zelf patronen kan herkennen in omvangrijke en complexe datasets
- Vele toepassingen binnen de zorg
- Conversational AI ('chatbots') op basis van taalmodellen
- Operatierobot, zorgrobots in langdurige zorg

Genoomtechnologie

- 'Next generation sequencing'
- Hele genoom kan in een keer worden ontleed en geanalyseerd ('brede genoomscreening')
- Personalized medicine en vroeg-opsporing van ziekten

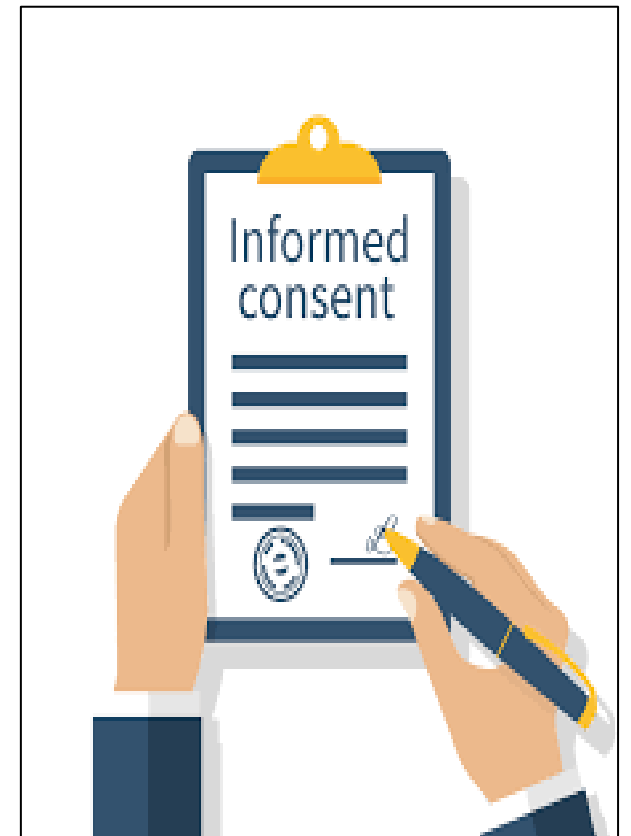

2. Vanwege technologie aanpassing van WGBO gewenst?

Informed consent (1)

Gevolgen van technologie o.a.

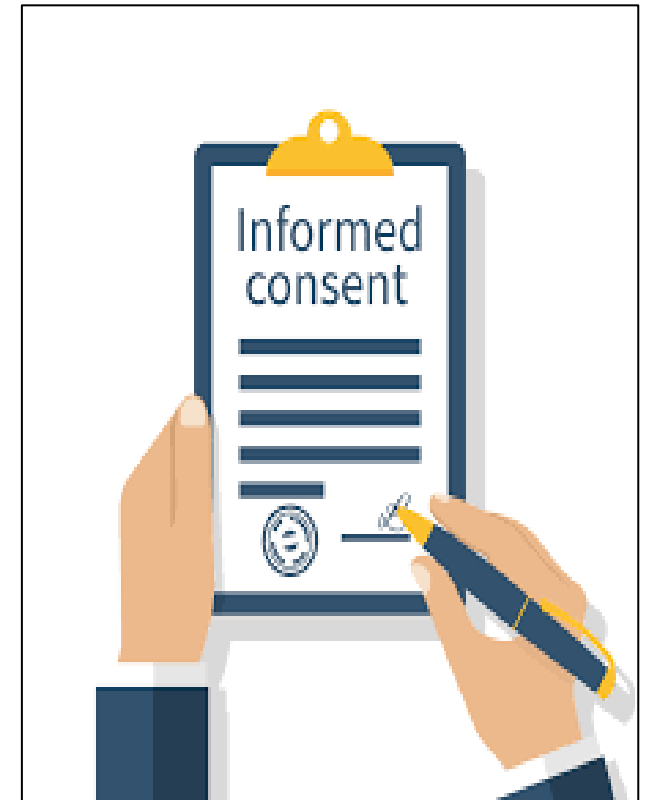
- Van live-gesprek naar informatieverstrekking via online informatievoorzieningen
- Inzage via elektronische weg
- Digitalisering van informed consentproces

Informed consent (2)

Belangrijke aandachtspunten t.a.v. WGBO

- Kwetsbare patiëntengroepen mogen niet buiten de boot vallen
- Inzagerecht in WGBO voorziet niet in elektronische toegang
- Persoonlijk contact mag (bij digitale zorg) niet volledig verloren gaan
- Laat WGBO ruimte voor digitaal consent?

Informed consent (3)

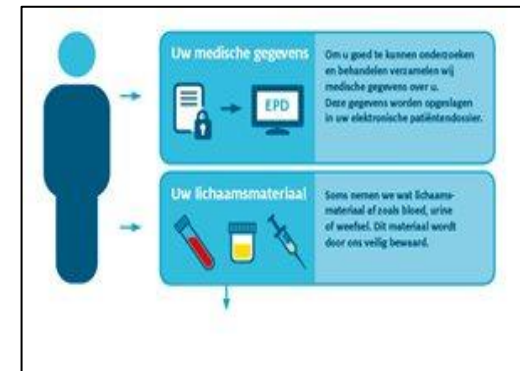
Aanpassing WGBO?

- Neem nieuwe bepaling in WGBO op dat hulpverlener zo nodig passende ondersteuning biedt aan patiënten bij uitoefening van hun (informatie)rechten
- Breid huidige inzagerecht patiënt (art. 7: 456 BW) uit met elektronisch inzagerecht
- Neem nieuwe bepaling in WGBO op dat sprake moet zijn van enig persoonlijk contact tussen hulpverlener en patiënt
- Regel andere aspecten (bijv. digitaal consent, informatieverstrekking over technologie) via zelfregulering

Zeggenschap over eigen gegevens en lichaamsmateriaal (1)

Gevolgen van technologie o.a.

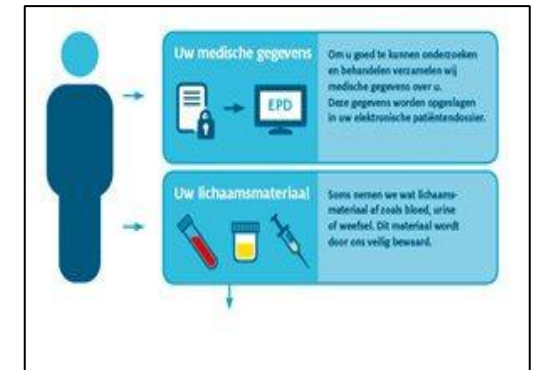
- Hoeveelheid data die over patiënt verzameld, bewaard en gedeeld wordt, neemt enorm toe
- Van intramurale naar landelijke en Europese gegevensuitwisseling
- Lichaamsmateriaal van patiënten heeft commerciële waarde gekregen
- Vorming van nationale en Europese data- en biobanken voor wetenschappelijk onderzoek (EHDS)

Zeggenschap over eigen gegevens en lichaamsmateriaal (2)

Belangrijke aandachtspunten t.a.v. WGBO

- Is zeggenschapsregeling in WGBO voor delen van gegevens voor zorgverlening nog steeds adequaat? -> nee
- Is zeggenschapsregeling in WGBO voor delen van gegevens voor onderzoek nog steeds adequaat? -> nee
- Regelt WGBO nader gebruik van lichaamsmateriaal voor onderzoek op juiste wijze?

Zeggenschap over eigen gegevens en lichaamsmateriaal (3)

Aanpassing WGBO?

- Wijzig art. 7:457 BW in die zin dat wetsbepaling ruimte laten voor delen van gegevens voor goede hulpverlening, tenzij bezwaar (**opt-out**)
- Wijzig art. 7:458 BW in die zin dat wetsbepaling niet langer uitgaat van toestemmingssysteem voor delen van gegevens voor onderzoek, maar van een bezwaarsysteem (**opt-out**)
- Regel nader gebruik van lichaamsmateriaal niet langer via WGBO, maar via andere wet (-> Wet zeggenschap lichaamsmateriaal)

Goed hulpverlenerschap (1)

Gevolgen van technologie o.a.

- Door mogelijkheden van zorg op afstand steeds minder live contact met patiënt
- Door gebruik van AI kan hulpverlener op specifieke punten tekortschieten (systeem bevat bias, hallucineert of discrimineert)
- Door gebruik van genoomtechnologie kan hulpverlener geconfronteerd worden met nevenbevindingen of informatie die na beëindiging behandeling beschikbaar komt

Goed hulpverlenerschap (2)

Belangrijke aandachtspunten t.a.v. WGBO

- Persoonlijk contact mag niet verloren gaan
- Zorg moet ook bij gebruik van AI goed en veilig zijn
- Hulpverlener moet weten wat zorgplicht inhoudt jegens patiënt t.a.v. terugkoppelen van nevenbevindingen en later naar voren gekomen informatie ('duty to recontact')

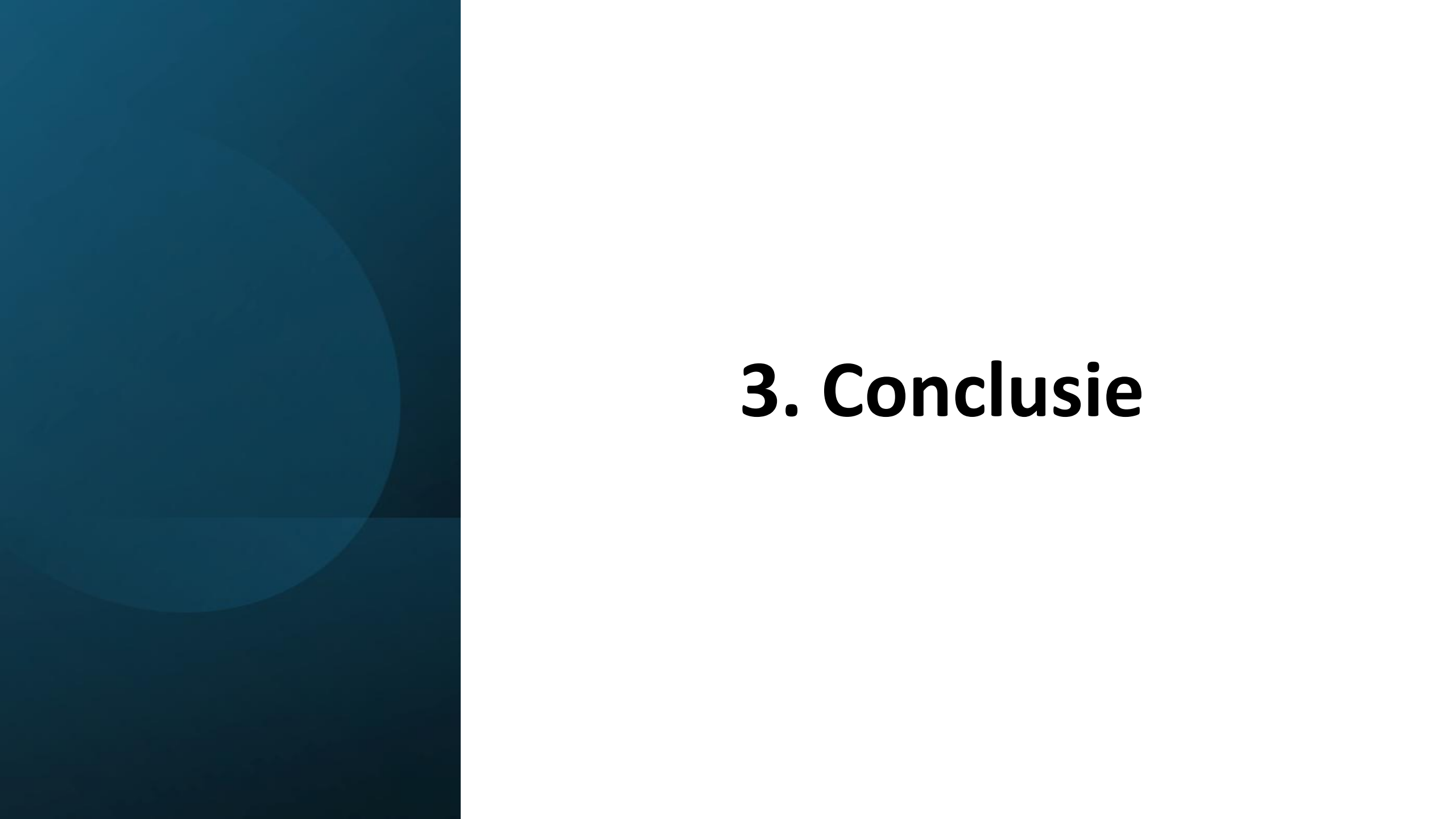

Goed hulpverlenerschap (3)

Aanpassing WGBO?

- Zie hiervoor: neem nieuwe bepaling in WGBO op dat sprake moet zijn van enig persoonlijk contact tussen hulpverlener en patiënt
- Regel andere aspecten rond goed hulpverlenerschap via zelfregulering zoals ...
 - Verantwoord gebruik van AI
 - Terugkoppeling van nevenbevindingen
 - 'Duty to recontact'

3. Conclusie

Is WGBO technologiebestendig?

- WGBO is ten gevolge van technologische ontwikkelingen zeker niet achterhaald
- Dit komt doordat WGBO-normen relatief globaal en – daardoor – technologieonafhankelijk zijn geformuleerd
- Desalniettemin zijn er op enkele onderdelen wel aanpassingen nodig
- Vanwege technologieonafhankelijke karakter van WGBO speelt zelfregulering sleutelrol
- Richtlijnen geven hulpverleners de door hen gewenste concrete handvatten die steeds weer opnieuw kunnen worden aangepast aan de laatste ontwikkelingen

Stelling

De WGBO is een robuust instrument dat ook in een door technologie beheerste zorgomgeving goed richting blijft geven aan het handelen van hulpverleners